

LITERÁRNÍ DRUHY

⇒ Literární druhy dělíme na lyriku, epiku a drama.

EPIKA – autor vypráví **příběh**, který se odehrává v určitém čase, prostoru a souvislostech.

A když jsem přišel domů, maminka mně pravila, kde pořád courám, já jsem pravil: „Nikde,“ a maminka mně pravila, abysem donesl boty ševci, jelikož mají sešmajdané podpatky, a nařídila mně, abysem vyřídil, že se nechá poroučet, kdy by to mohlo být, a abych dal pěkné pozdravení, a tak jsem vzal boty a po cestě jsem si to opakoval, abych to nespletl.

(K. Poláček: Bylo nás pět)

Ukázka epické básně:

David šel do války volky nevolky,
z velké dálky nesl bratrům homolky,
v pochodu se cvičil, v hodu,
dal si pro strejčka Příhodu,
tři šutry do tobolky.

(J. Werich: David a Goliáš)

LYRIKA – vyjadřuje **pocity, nálady, dojmy, úvahy a myšlenky**. (Obvykle se jedná o báseň, ale nemusí to tak být vždy.)

Hudba v duši

Je na dně duší lidských skryta hudba,
jež zvoní tam a hovoří a zpívá,
necht' léta zmlklá, ozve se přec časem,
zvláště za večerů tiché letní noci,
když rozdechne nám všechny struny srdce
ten mistr tónů, vesmíru bůh, láska?

(J. Vrchlický: Hudba v duši)

DRAMA – text, který je určen k předvádění na jevišti, **divadelní hra**, ve které postavy k sobě postavy hovoří. V textu je vyznačeno, kdy která postava mluví.

3. Výstup

PETR, ARNOŠT Z PARDUBIC, ŠTĚPÁN, PURKRABÍ a PEŠEK

(Vzájemné úklony)

Arnošt: Pane vévodo!

Štěpán: Bud zdrav, důstojný otče!

Arnošt: (k Petrovi) Pan vévoda bavorský.

Petr: Aj - jaké to shledání! Pamatuji se dobře na pana vévodu.

Štěpán: Ze slavností krakovských...

Petr: Ovšem, ovšem. To byly časy, pánové! Tak veselí již nebudem. - Ale prosím vás, co říkáte tomu, že jsem posud v Čechách?

(J. Vrchlický: Noc na Karlštejně)

Urči, zda se jedná o epiku, lyriku nebo drama:

1.
Ó znavené ty, ztrmácené srdce,
jen věř, a paprsk tobě kmitne časem,
I pro tebe na života stromu zpívá
pták báječný, jenž nazývá se láska,
I pro tebe hvězdná termení se hudba,
je line se z tvé tváře, svatá noci!

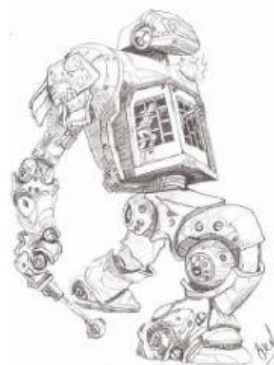

2.
Byl na západě starý král,
již slepý do pola,
ten dva měl jenom přátele,
tož psa a sokola.

Pes líhal jemu u nohou,
tím před vrahy byl jist,
pták přes hory a přes lesy
mu lítal pro kořist.

A když starý král umíral,
tu dal jim odkazem
svůj z hermelínu starý plášť
a několik děr v něm.

3.
Helena: Prezident Glory je můj otec. Jsem Helena Gloryová.
Domin: Slečno Gloryová, je pro nás neobyčejnou ctí, že – že –
Helena: - že vám nemůžeme ukázat dveře.
Domin: - že smíme pozdravit dceru velkého prezidenta. Prosím, posaďte se.
Sullo, můžete odejít. (Sulla odejde)

4.
Zpoza budovy vyšel podsaditý muž v modré letecké kombinéze. „Pan Langdon?“ zahulákal přátelsky.
Měl přízvuk, který Langdon nedokázal zařadit.
„Přesně tak,“ odpověděl a zamknul auto.
„Tak to se nám to krásně sešlo,“ řekl ten člověk. „Zrovna jsem přistál. Pojd'te za mnou.“

5.
Kde domov můj?
Kde domov můj?

Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ –

6.
„Ty můj kraji! Jsi tam, kde Vysočina nabírá dech a pole skládají slib chudoby. Potulné jaro kličkuje dlouho rozestlanou ornici, sněhy i dešti a ospalé barvy se vyčkávavě protahují. Země koktá a kucká, ale jednoho dne přece jen vykukující kukačka zjistí, že je vše připraveno, bezpečno, a to už všichni ptáci se rozlétnou s mírou melodií v zobáčcích a začnou stehovat obžurky hnízd.“

Zdroje:

J. Vrchlický: Hudba v duši

J. Vrchlický: Dědicové

K. Čapek: R.U.R.

D. Brown: Andělé a démoni

J. K. Tyl: Kde domov můj

F. Halas: Já se tam vrátím

Zdroje obrázků:

<https://pixabay.com/vectors/heart-love-infinity-passion-5279551/>

<https://pixabay.com/vectors/king-monarch-monarchy-royal-1299046/>

<https://pixabay.com/cs/illustrations/roboti-tu%C5%BEka-v%C3%BDkres-budoucnost-1702100/>

<https://pixabay.com/cs/vectors/hory-strom-venkovn%C3%AD-p%C5%99%C3%ADroda-5223649/>